

Persbericht EenVandaag d.d. 1 mei 2015

Staatssecretaris Dijkma: “Zwanendriften verbieden”

Staatssecretaris Dijkma van Economische Zaken trekt per direct de ontheffing in van twee families die als enigen ontheffing hebben voor het ringen van zwanen waarbij strafbare feiten worden begaan en ernstige misstanden zijn geconstateerd. Zwanendrifters houden commercieel zwanen in de vrije natuur. De regels worden met voeten getreden. EenVandaag toonde beelden van de misstanden aan de staatssecretaris die het *‘onacceptabel’* vindt. Dijkma: *“Ik trek de ontheffing onmiddellijk in. En we zullen de wet moeten wijzigen om te voorkomen dat het zwanendriften nog een beroep kan zijn in ons land.”*

Intimidatie en mishandeling

EenVandaag kreeg via de Expertgroep Klokkenluiders contact met Saskia van Rooy, dierenarts en klokkenluider in deze zaak. Ze legde twee jaar lang alle misstanden vast op video. Van Rooy werd daarbij zelfs meerdere malen ernstig mishandeld door de zwanendrifters die hun laakbare praktijken niet vastgelegd wilden hebben. De zwanendrifters leewieken zelf jonge zwanen terwijl dit bij uitzondering alleen door een dierenarts mag gebeuren. Bij het leewieken wordt de helft van de vleugel verwijderd waardoor de zwaan niet meer kan vliegen. Praktisch alle in de vrije natuur gehouden broedzwanen zijn niet geleewiekt. Dat betekent dat eerdere rechterlijke uitspraken op onjuiste gronden zijn gebaseerd waardoor zwanendrifters ten onrechte zijn aangemerkt als houder cq eigenaar van de broedzwanen.

God noch gebod

De zwanendrifters mogen alleen met toestemming op andermans land komen maar ook daar trekken ze zich niks van aan. Bewoners en landeigenaren die zich hierover beklagden bij de zwanendrifters werden bedreigd en zelfs ernstig mishandeld. *“De beelden zijn confronterend en pijnlijk om te zien”*, aldus staatssecretaris Dijkma. *“De voorwaarden vragen om goed met dieren om te gaan en al die regels worden letterlijk met de voeten getreden, het lijkt alsof men van God noch gebod iets aantrekt.”*

Ontheffing

Sinds 2008 is zwanendriften voor vlees, dons en veren officieel verboden. De zwanendrifters vonden echter een maas in de wet waarbij ze nog wel mochten zwanendriften als het om siervogels gaat. Voor de ringplicht van zwanen heeft ministerie van Economische Zaken tot twee maal toe een ontheffing verleend voor vijf jaar. De laatst verleende ontheffing loopt in 2018 af. Ook mag er vanaf 2018 helemaal niet meer geleewiekt worden.

NVWA handhaafde niet, kamer onjuist geïnformeerd

Uit stukken in handen van EenVandaag blijkt dat de NVWA, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit tot en met 2013 helemaal niet handhaafde op het sinds 1996 verboden zelf leewieken. De NVWA veronderstelde ten onrechte dat leewieken door de zwanendrifters toegestaan was. Staatssecretaris Dijksma antwoordde begin 2013 de Tweede Kamer op vragen over misstanden bij het zwanendriften. Ze stelde dat er bij twee controles in 2012 geen misstanden waren geconstateerd. Brieven en rapportages van haar eigen NVWA tonen het tegendeel aan. Er werden zowel in april 2012 als mei 2012 vele strafbare feiten en misstanden, waaronder het illegaal leewieken en het zwart verkopen zonder factuur van wilde zwanen aan onbekende handelaren geconstateerd. De staatssecretaris gaat uitzoeken hoe het kan dat zij deze informatie blijkbaar niet had en de kamer daardoor niet van de juiste informatie voorzag.

Oncontroleerbaar

De dierenarts heeft bewijs voor het ongeoorloofd toe-eigenen van honderden wilde zwanen door de zwanendrifters. Klokkenluider Saskia van Rooy: *“Ze zetten simpelweg een tatoeage op de snavel en claimen daarmee dat het dier en de nakomelingen hun eigendom zijn. De zwanendrifters trekken de slagpennen uit het bot van de vleugels van duizenden wilde broedzwanen, waarbij vaak dusdanig grof geweld wordt gebruikt dat daarbij zelfs de vleugel breekt. De zwanendrifters handelen ook 's avonds, in de nacht en in het weekend, waarbij controle onmogelijk is.”* Staatssecretaris Dijksma erkent dat controle vrijwel onmogelijk is: *“Het is een fenomeen wat moeilijk te controleren is. Het bevindt zich in het veld, ver weg op momenten waarbij er geen inspecteur voor handen is.”* De beelden van EenVandaag laten zien wat de inspectie zelf niet zag. *“Het bewijsmateriaal, op beeld en in politierapporten, laat zien dat we actie moeten ondernemen,”* aldus Dijksma, *“Ik zal de ontheffingen intrekken. Ik voel de urgentie, en gaat u er maar vanuit dat we dat letterlijk zo snel mogelijk zullen doen.”*

Omgekeerde wereld

De klokkenluider vond veelal geen gehoor bij de NVWA, politie of handhavers van het waterschap of de provincie. Toen de zwanendrifters echter aangifte tegen de klokkenluider deden vanwege 'stalking', werd wel onmiddellijk actie ondernomen. Dierenarts Van Rooy moet zich hier binnenkort voor verantwoorden bij de strafrechter. *“Dit is de wereld op zijn kop”,* aldus Sébas Diekstra, advocaat van de klokkenluider Van Rooy. *“Onbegrijpelijk dat er wel direct een strafproces tegen mijn cliënte wordt gestart, terwijl justitie de zwanendrifters - die mijn cliënte ook nog eens hebben mishandeld - niet ter verantwoording roept.”*

Reactie zwanendrifters

De zwanendriftende familie Oostveen wilde niet voor camera reageren. Zij stellen dat de zwanen hun *'lust en hun leven'* zijn en dat ze de zwanen onder hun hoede nooit opzettelijk pijn zouden doen.

Nationale Politie

Volgens het ministerie van Economische Zaken loopt er sinds april 2014 een groot strafrechtelijk onderzoek door de Nationale Politie naar de zwanendrifters en hun activiteiten.